

Πασχάλια περίοδος, καιρός ελπίδας και φωτός

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Γνωρίζουμε από την ιστορία της Εκκλησίας μας, ότι αμέσως μετά το φωτισμό των Αποστόλων στην Πεντηκοστή, οι μαθητές του Κυρίου άρχισαν το σωτήριο κήρυγμα προς τον κόσμο. Η πρώτη εκκλησιαστική κοινότητα έστειλε σε όλη την Οικουμένη, στον Ισραήλ αλλά και σε όλα τα έθνη, τους κήρυκες του Ευαγγελίου για να μεταφέρουν σε όλους τους ανθρώπους το μήνυμα της αλήθειας. Ποια ήταν όμως αυτή η αλήθεια; Ποιο ήταν το Ευαγγέλιο που διέδωσαν οι Απόστολοι;

Την απάντηση μάς δίνει η ετυμολογία της λέξης, δηλαδή η σημασία της. Ευαγγέλιο θα πει «το καλό άγγελμα» (ευ-αγγέλλω = ανακοινώνω κάτι καλό), το χαρμόσυνο μήνυμα. Και το μήνυμα αυτό είναι το μήνυμα της Ανάστασης, της νίκης κατά του θανάτου, το χαρούμενο νέο της ελπίδας ότι ο θάνατος νικήθηκε. Αυτό ήταν το περιεχόμενο του κηρύγματος των αποστόλων, αυτό ήταν το θριαμβευτικό μήνυμα που έφεραν στα πέρατα του κόσμου οι μαθητές του Χριστού: ο θάνατος δεν μπορεί πλέον να μας φοβίζει. Ήρθε Κάποιος, ο οποίος τον νίκησε – και αυτός ήταν ο Υιός

του Θεού. Και όχι μόνο αυτό: δίνει επίσης και σ' εμάς τους ανθρώπους τη δυνατότητα να γευθούμε αυτή τη νίκη, να συμμετάσχουμε μαζί Του στο θρίαμβο εναντίον της φθοράς.

Αυτό λοιπόν ήταν το κήρυγμα των μαθητών του Κυρίου. Ούτε κάποιες αφηρημένες σκέψεις ούτε κάποια θεωρητική ιδεολογία. Είναι η αλήθεια που απευθύνεται σε κάθε ανθρώπινη ύπαρξη και αφορά κάθε άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια των αιώνων. Αφορά το σύνολο της παρουσίας του σ' αυτή τη γη, το νόημα της ζωής του, τον πυρήνα της εμπειρίας του βίου του. Και είναι ένα μήνυμα που κομίζει ελπίδα, που φέρνει μαζί του την αναγέννηση και τη σωτηρία. Από τη στιγμή που υπάρχει η Ανάσταση, τίποτε δεν μπορεί να είναι το ίδιο. Η ελπίδα υπάρχει, στέκει εκεί ώστε να είναι ορατή από όλους και κανείς δεν μπορεί να τη στερήσει από τον άνθρωπο. Όσες και να είναι οι δυσκολίες στη ζωή μας, όσο μεγάλα και να είναι τα βάρη του βίου μας, ο Μεγάλος Νεκρός αναστήθηκε, ο Πρωτότοκος των Νεκρών νίκησε το θάνατο με τα ίδια του τα όπλα: πεθαίνοντας, φτάνοντας μέχρι τα «κατώτατα ταμεία» του άδη και σπάζοντας τις πύλες του βασιλείου του σκότους.

Για το λόγο αυτό η Ανάσταση θεωρείται και είναι η μεγαλύτερη γιορτή των χριστιανών. Το χαρούμενο πανηγύρι που βρίσκεται στο κέντρο της ζωής τους και τη λαμπρύνει. Είναι το άνοιγμα αυτού του κόσμου στην ευφροσύνη της αιωνιότητας. Η κορυφή του ανηφορικού δρόμου των πειρασμών, το τέλος της

σταυρικής πορείας της ζωής μας. Γιατί μια ακόμη αλήθεια της Ανάστασης είναι ότι πάντοτε προϋποθέτει το Σταυρό. Ανάσταση σημαίνει το τέλος της δοκιμασίας. Δεν νοείται χωρίς τον πόνο που προηγείται, δίχως τον αγώνα έναντι των παθών μας και άνευ της οδύνης από τις αδυναμίες των συνανθρώπων μας. Εκεί δοκιμάζεται, εκεί φανερώνεται η αξία της, εκεί αναδεικνύεται το μέγεθος και η ποιότητά της. Ανάσταση ανώδυνη είναι κατά κανόνα κίβδηλη – όπως εξάλλου νόθα είναι και η αγάπη χωρίς θυσία και κόστος.

Η αναστάσιμη περίοδος σημαίνεται αμέσως μετά τη μεγάλη εορτή του Πάσχα, κυρίως στη Διακαινήσιμο εβδομάδα, αλλά και μέχρι τις μεγάλες εορτές της Αναλήψεως και της Πεντηκοστής. Η Πασχάλια περίοδος μπορεί όμως και να απλωθεί σε όλο το βίο του πιστού, να χρωματίσει το λόγο και την πράξη του σε όλες τις μέρες της ζωής του. Φανερώνεται κάθε Κυριακή ημέρα, αλλά και σε κάθε Θεία Λειτουργία. Σε κάθε περίπτωση βέβαια, εξαρτάται από τον ίδιο τον πιστό αν θα την προσλάβει, αν θα δεχθεί να στρέψει την ύπαρξή του στα νοήματα και τα νάματά της. Στο δικό του χέρι είναι, αν θα επιλέξει να διαρρήξει τα δεσμά που τον καθηλώνουν στο σκότος της απελπισίας, για να αφήσει τις ακτίνες του Αναστάντος Κυρίου να ζωογονήσουν το βίο του.

Αυτό φυσικά δεν σημαίνει μια ζωή δήθεν ανέμελη και «ελαφριά», μακριά και πέρα από προβλήματα και σκοτούρες. Αυτό δεν είναι εφικτό, ούτε και προτείνεται στην αυθεντική εκκλησιαστική παράδοση. Εκείνο, αντίθετα, που προτάσσεται και μπορεί να επιτευχθεί, είναι η υπέρβαση των καταστάσεων που καταβάλλουν το μυαλό και το σώμα μας, η όραση της Βασιλείας που μπορεί να εμπνεύσει τον άνθρωπο να αρθεί πάνω και πέρα από όσα τον δένουν με τον κόσμο αυτόν και τη φθορά του. Το βαθύτερο μήνυμα της Ανάστασης είναι πως ένα άλλος κόσμος είναι εφικτός ακόμη και σήμερα, η «αιώνιος βιοτή» που επαγγέλλονται τα κείμενα της Εκκλησίας δεν είναι κάτι που αφορά ένα μέλλον μακρινό και ίσως αβέβαιο. Γιατί κι ο θάνατος και η φθορά και η ασθένεια είναι παρόντες και εξακολουθούν να μας απειλούν και να μας κάνουν να δειλιάμε. Με μια διαφορά όμως: έχουμε πλέον μπροστά μας ένα όραμα, ένα πρότυπο, ένα μέτρο ζωής που μπορούμε να ακολουθήσουμε παρά την ατέλειά μας και να μας βγάλει από τα αδιέξοδα που μας περιβάλλουν.

Θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς, αν είναι δυνατόν και αυτό. Αν μπορεί να συμβεί και αν δεν είναι απλώς ένα ευχολόγιο, μία προτροπή προς τα μέλη της Εκκλησίας να προσπαθήσουν να μοιάσουν με ένα ιδανικό πρόσωπο, όπως είναι ο Χριστός. Θα μπορούσε να είναι εύλογο το ερώτημα αυτό, οπωσδήποτε, αν δεν υπήρχαν οι άγιοι. Οι άνθρωποι δηλαδή εκείνοι, οι οποίοι αγάπησαν τόσο πολύ το Θεό, που έστρεψαν όλο τους το είναι προς Αυτόν, αφιέρωσαν όλη τους την ύπαρξη στη δική Του τροχιά και το δικό Του θέλημα. Άλλος με το μαρτύριό του, άλλος με τη ζωή της προσευχής, άλλος με τη διακονία του πλησίον, άλλος με την ομολογία της πίστης του, ο καθένας με τα δικά του χαρίσματα και τάλαντα, έδωσαν στο σώμα της Εκκλησίας τα παραδείγματα και τα σταθμά εκείνα, που θα βοηθήσουν τους υπόλοιπους αδελφούς να προσανατολίσουν ορθά το φρόνημα και το βίο τους στη ζωή της Αναστάσεως, οποιεσδήποτε και αν είναι οι εξωτερικές περιστάσεις της ζωής.

Στη Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Δώρων, ο ιερέας πληροφορεί το εκκλησίασμα μεταξύ των αναγνωσμάτων: «Φως Χριστού φαίνει πάσι!». Είναι το φως που ανατέλλει από τον τάφο, το φως της Ανάστασης που έρχεται, το φως της λειτουργίας που καταυγάζει το σώμα των πιστών, το φως που δεν αφήνει τίποτε στο σκοτάδι: «Νυν πάντα πεπλήρωται φωτός», θα συμπληρώσει ο υμνωδός της Αναστάσεως. Το φως είναι ο Χριστός (Ιω. 8, 12), είναι η ιλαρότητα που ξεχειλίζει

κάθε καρδιά αγαπώσα με τον τρόπο του αγ. Σεραφείμ του Σάρωφ, που προσφωνούσε τους ανθρώπους, λέγοντας: «Χριστός ανέστη χαρά μου!». Και αν οι φυσικές επιστήμες κάνουν λόγο σήμερα για το φως που είναι ενέργεια και ταξιδεύει αδιάκοπα σε όλο το σύμπαν, στην εκκλησιαστική εμπειρία γνωρίζουμε την ευεργεσία των θείων ενεργειών, που προσφέρονται αφειδώς σε κάθε δημιούργημα της θείας αγαθότητας.

Ο άγ. Γρηγόριος ο Θεολόγος ξεκαθαρίζει τη θέση του ανθρώπου σε δύο καθοριστικές στιγμές του σχεδίου της Θείας Οικονομίας, τη Δημιουργία και την Ανάσταση: Δημιουργηθήκαμε για να ευεργετηθούμε και αναστηθήκαμε με το Χριστό, επειδή μαζί Του και νεκρωθήκαμε (Λόγος 45 Εις το Πάσχα, 28). Το έλεός Του «μας καταδιώκει» και η δική μας συνέργεια μάς σώζει. Στην εικόνα της Αναστάσεως το χέρι του Βασιλεώς της Δόξης προτείνεται προς τους Προπάτορες και ξαναπροσφέρει τον απωλεσθέντα Παράδεισο. Ας το δούμε κι εμείς μαζί τους, ας το αδράξουμε σε κάθε σκηνή του βίου μας και ας λάβουμε ως οι φρόνιμες Παρθένες της Παραβολής την ευκαιρία να εισέλθουμε στο ανέσπερο φως των τέκνων του Θεού!